

Pravda je pravdou, pokud ji někdo věří,
a jest pravdou jen pro toho, kdo jí věří.
Patrně tedy, že v tom ohledu může být
více pravd. /Karel Havlíček Borovský/.

číslo 37
léto 1996

DOBRY DEN!

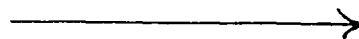
Krajanský čtvrtletník v Kitcheneru

HAVLÍČEK A MY

Vladimír Bubák

Právě před 140 lety, 29. července 1856, v domě naproti tehdejšímu Hyberskému nádraží v Praze, ukončila zákeřná nemoc život spisovatele, básníka, politika, ale hlavně prvního velikána z hvězdné šňůry české žurnalistiky, Havlíček - Neruda - Čapek - Peroutka - Vaculík. Ve věku pouhých 34 let odešel z českého života a českého písemnictví velký a krásný talent, muž jenž průměrné schopnosti přivedl k dokonalosti a charakter, jehož zdravotní, cestovní a nepodajnost vzbuzují úctu a estetické pocity až do našich dnů.

Karel Havlíček, podepisující se podle rodiště Borové na Českomoravské vysočině také Borovský, je jedinečným zjevem českého kulturního života poloviny minulého století, jehož úsilí a zejména jehož myšlení neztratilo nic na cestě ani po mnoha letech našeho historického vývoje. Stoupenec liberalismu Palackého, jeden z prvních českých demokratů vůbec, stal se Havlíček nejen kritikem rakouské státní a veřejné moci, ale v první řadě kritikem a léčitelem českého národního vědomí, charakteru i falešných iluzí. Po zkušenostech nabytých pobytem v Rusku, probudil se Havlíček z role slovanského proroka do které se původně zasnul, a stal se, veden svým realistickým citem, odpůrcem pansla-

vistických myšlenek. Neváhal polemizovat s ideou slovanské vzájemnosti s autoritou na tomto poli nejvyšší - Janem Kollárem. Píše: „Ruské mrazy a ostatní ruské věci uhasily ve mně poslední jiskru všeslovanské lásky /--/ a tak jsem se vrátil do Prahy Čechem, pouhým neústupným Čechem. /--/ Chtějící býti dobří Slované, musíme napřed pěstovat dobro svého vlastního kmene“.

Kvetoucímu a nekritickému rusofilství té doby, tomu nesprávnému léku proti Vídni, se nemohlo dostat úderu silnějšího. I v domácích poměrech Havlíček prudkou útočností odhaluje rozpory církve, feudální přežitky rakouské moci, poukazuje na protiklad panstva a lidu, vysmívá se šlechtě i státnímu aparátu. Uvědomuje si plně význam a důležitost ekonomické prosperity a z ní vyplývající sílu národa a podporuje boj českého měšťanstva o ovládnutí hospodářských pozic. Říká: „My jen tenkrát máme naději proraziti, budeme-li dosti možni v penězích. To je hlavní základ celé politiky a svobody.“

Havlíček je také prvním, kdo láme smířlivost české literární kritiky, která byla až do jeho vystoupení obrozenecky krotká, nenáročná a snášenlivá / rozhořčení nad Máchovým Májem bylo naprosto ojedinelé/, kritizuje malou původnost a nízkou uměleckou úroveň části literární tvorby, ostře vytýká J.K. Tylovi na př., že v novele „Poslední Čech“ usiluje o získání šlechty, ačkoliv tato vrstva nemůže již národnímu boji ničím prospět, kritizuje je pro přílišnou přecitlivělost a sentimentalitu. Havlíček nastavil svými nároky české literatuře laťku tak vysoko, že Jablonští a Chmelenští museli uvolnit místo Hálkům a Nerudům. Až do příchodu F.X. Šaldy neměla česká literární kritika takových vysokých měřítek na uměleckou tvorbu, jako měl Havlíček.

Svým naprosto nekompromisním stanoviskem k věcem veřejným, ve kterých hájil české zájmy, stal se Havlíček panovnické Vídni nepohodlným a po řadě šikanování, konfiskací jím vydávaných novin, zákazů, finančních i soudních postihů, byl týden před Vánoce roku 1851 v noci vytažen z postele a násilím vyvezen do brixenského exilu.

Při této příležitosti není bez zajímavosti malá epizoda. Havlíčkovu exekuci prováděl c.k. vrchní policejní komisař Deder, jak to známe z Tyrolských elegií. V roce 1931, tedy 80 let po Havlíčkově zatčení, byl novopečný doktor

práv Erich Dederer přijat prezidentem republiky T.G.Masarykem, byl mu představen a obdržel zlaté hodinky, jak bylo tehdy zvykem u absolventů, kteří vystudovali s vyznamenáním. Masaryk mu při té příležitosti položil zvědavou otázku, není-li snad příbuzný s oním Dederem, který odvážel Havlíčka do Brixenu. A JUDr.Dederer odpověděl: „jsem jeho vnuk pane prezidenta“. Jak později vyšturali novináři, stal se Erich Dederer notářem kdesi v severních Čechách a jako většina podobných lidí měl velmi blízko k nacistům. Stal se členem Henleinovy strany, po Mnichovu byl mobilisován do wehrmachtu a jeho stopy končí někde v poválečném Německu. Zlomyslnost a absurdní situace si občas v dějinách zalaškují...

Brixenský exil Havlíčkův někteří, víceméně rakousky cítící autoři /na př.Jiří Morava/, vysvětlují jako blahodárny pro jeho narušené zdraví. I když toto tvrzení má svou logiku, není přijatelné svobodně smýšlející obci, protože Havlíček byl v Brixenu držen násilím, pod policejním dozorem a hlavně proti své vůli. Argument páně Moravův, jak hezky se Havlíček v Alpách měl, co by za to jiní dali a jak mu chutnaly guláše v brixenském hotelu „U elefanta“, působí více než trapně. Havlíček trpěl ztrátou svobody, bez které nemohl žít. Už Hippokratés upozorňoval, že stav těla se podřizuje stavu duše...

Onoho 29.července, poslední Havlíčkův den, voněly po Praze lípy jako jindy v tuto roční dobu... A 3.srpna pražská Bohemia napsala o jeho posledních okamžicích: „Po několik hodin trval zápas jeho velmi silného tělesného ústrojí proti smrti je přemáhající; o páté hodině večerní byl zápas ukončen a Karel Havlíček mrtev. Tklivý rys jeho povahy, jenž dokazuje s jakou láskou na své mladé choti, která jej v smrti předešla, lpěl, byl, že zesnulého poslední srozumitelné slovo bylo: „Julie“.

Karel Havlíček Borovský patří mezi postavami české historie k těm nejmužnějším. Ovšem mužnost u něho neznamenala tvrdost k ostatním, znamenala hlavně tvrdost k sobě. Vyjimečnost jeho osobnosti pro nás dodnes mnoho znamená. Pro náš národní charakter snad víc, než jindy. Znamená: věřit jen sobě, spoléhat jen na sebe, nepodléhat falešným pozlátkům a za žádnou cenu nezradit sami sebe!

Naše Kronika

Na vancouverském Kongresu bylo rozhodnuto, že příští, IL. Kongres ČSK, uspořádá naše odbočka v Kitcheneru ve dnech 24. a 25. května 1997.

Na XXII. Jubilejní slet slovenského Sokola ve Filadelfii odcestovaly i naše sokolky. Za to, že jejich řady pomaloučku rostou a že se Sokol vůbec v našem městě udržel, patří dík Janě Otrubové.

Všichni zájemci o klasickou karetní hru bridge se poprvé sejdou ve čtvrtek 11. cervence v 19.30 v Adult Recreation Centre 185 King St. S./roh Allen/. Parking a vchod ze zadu budovy. Kursy vede mezinárodně renomovaný hráč Miloš Polák, zápisné pro členy Sdružení je 10 \$, ostatní Čechy a Slováky 15 \$, pro kanadské hosty 40 \$. Přihlašte se v co největším počtu u Jany Černé na tel. číslo 885-3807.

11. 7. r 19.30

Chcete vědět jaký dojem dělají Češi a jejich maličká republika ve středu Evropy na čistokrevné cizince nespoutané žádným sentimentem? Přijďte si poslechnout velice zajímavou přednášku švýcarského profesora dr. Aubrey Diema, který byl v Československu a později v ČR od šedesátých let častěji než vy! Přednáška, provázená diapositivy a filmovými materiály se koná v pondělí 15. července v 19.30 na University of Waterloo, v budově Environmental Studies I., room číslo 350. Vstupné dobrovolné.

15. 7. r 19.30

Český duchovní na odpočinku, pan Steve Petr nám oznámil, že je ochoten zdarma /pouze za cenu eventuální režiie/ poskytnout našim krajanům v případě potřeby, křesťanské svátosti křtin či pohřbů v rodném jazyce. Kontakty možné přes členy výboru č. a s. sdružení.

Pro stále rostoucí zájem o náš čtvrtletník Dobrý den, museli jsme zvýšit jeho náklad na 400 výtisků. Tím stouply pochopitelně i náklady na jeho výrobu a protože časopis rozesíláme zdarma /na tři kontinenty/, jsme zcela závislí na čtenářské podpoře. Děkujeme všem, kteří na nás pamatovali, tiskový fond k uzávěrce podpořilo těchto 65 příspěvků: /uzávěrka 23.června/

60 \$; manž. Votrubovi, Taiwan, 50 \$; A. Zagalo, Burlington, manž. Vlachovi a Prague Deli Toronto, 35 \$; manž. Halfarovi, 30 \$ poslali; J. a E. Černý, manž. Chaloupečtí, manž. Urbánkovi Eto-bicoke, dr. F. Vetiška a T. Šafařík, Karlovy Vary, 25 \$; manželé Vacíkovi a manž. Lukšičkovi, 20 US \$ dr. V. Gašpar, 20 CDN \$ poslali; V. Pirkel, Praha, Z. a M. Fabiánovi, manž. Marečkovi, manž. Šeflovi, manž. Branišovi, London, P. Straka, J. Horký, M. Buriánková a manž. Pravdovi, 15 \$ nám poslali; manž. Gensserovi, manž. Skubníkovi, manž. Škářečtí z Mississauga, manž. Hnulíkov, manž. Trojanovi, manž. Matějů, manž. Fabiánovi, Guelph, manž. Jordanovovi S. Thomas, E. Ottová Scarborough, manž. Šandovi Eto-bicoke, H. Obr Dundas, manž. Moravcovi, J. Vacek, manž. Lomičovi, P. Chládek London, M. Opatřilová Guelph. 10 \$ dali; manž. Zímovi, L. Melicharová, dr. J. Rubeník, J. Šindelář, manž. Vopařilovi Guelph, V. Václavková, M. Vinš, manž. Janečkovi Guelph, J. Kos, manž. Stehlíkovi, manž. Frolovi, V. Vodáková London, S. Petr, manž. Ptákov, J. Ostrý, J. Štengl, O. Žoch Scarb., 8 \$ anonym, 5 \$; anonym, J. Šoustek, D. Němcová, R. Štengl, V. Romanovský, L. Dulík, E. Holomková, manž. Kořistkovi a J. Micková.

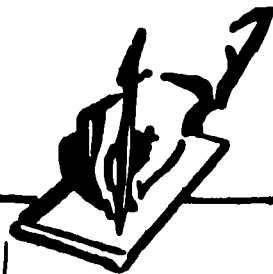
Členské příspěvky, pokud jste je zaplatili, nejsou započítány, protože nejsou podporou Dobrého dne.

Výbor Sdružení Čechů a Slováků děkuje všem sponsorům naší piknikové velké tomboly... Jen jeden jediný den v době dvou týdnů zaznamenal překrásné počasí a to právě na oslavu našeho tradičního setkání. Sešlo se na tři stovky krajanů. Velmi milou návštěvou nás poctila Jeho Excelence velvyslanec České republiky v Kanadě pan ing. Stanislav Chýlek s chotí, parlamentní poslanec za Waterloo pan Andrew Telegdi a redaktorka ND Věra Rollerová. Všem se u nás moc líbilo.

Upozorňujeme všechny návštěvníky našich podniků, že věková kategorie „senioři“ je v našem Sdružení od 70 let. Protože náklady a výdaje neustále rostou, bude od příští divadelní sezóny cena zájezdu do Toronta na představení pro členy /průkazky sebou! / 3 \$, pro ostatní 6 \$ za osobu.

NAPSALI NÁM...

Ahoj všichni v Kitcheneru!

Pět pár řádků ze vzdáleného Taiwanu, jak jsme vám slíbili. Taiwan má nyní po volbách, prvních demokratických volbách prezidenta ve své historii. Ohledně vztahů mezi Taiwanem a velkou Čínou bylo a je hodně diskuzí, situace stále není vyřešená a asi dlouho ještě nebude. Taiwan je demokratický stát, který stále spadá pod Čínu. Jak vše dopadne, jestli se Taiwan osamostatní od kontinentální Číny, to vše se v budoucnosti uvidí. Bude to asi dlouhá a neklidná cesta k nezávislosti Taiwanu. Nyní /psáno v květnu/podal Taiwan žádost o přijetí do OSN, chce docílit politického uznání v celém světě a to se samozřejmě komunistické vládě v Pekingu nelíbí. Jsme zvědaví co budou dělat až Taiwan dostane první zásilku moderních amerických letadel F-16, někdy na podzim. Taiwan je malý rebelní ostrov, který asi dělá Číně hodně vrásek.

Teď něco jiného. Krásy Taiwanu příliš nepoznáváme. Důvod - místní doprava. Když jsou zde svátky a lidé mají volno, dochází k takovým zácpám na dálnicích o jakých vy v Kanadě - zemi opuštěné a téměř nezalidněné, včetně Toronta a okolí, nemáte ani ponětí. A tak si to někdy člověk rozmyslí a nikam nejede. Ale 20 km dlouhý kaňon a tunel vytesaný ve skalách na východní straně Taiwanu, jsme si nenechali ujít. Taroto Gorge, jak se tunel jmenuje, je blízko města Hualien, které je známé těžbou mramoru. Vydali jsme se na cestu brzy ráno, silnice napříč Taiwanem byla poměrně v dobrém stavu, až na to, že jak jsme stoupali více a více do hor, byla stále užší a užší. Hory jsou zde vysoké asi jako slovenské Tatry - 2 500 - 3 000 metrů. Byli jsme překvapeni, jak domorodci pěstují v horách na stráních jablka. Všude okolo nás byly jablečné stráně, každé jablko na stromě zabaleno v papírovém sáčku - lidé zde musí být trpěliví, když si s tím dají takovou, pro nás málo pochopitelnou, práci. Prý ta jablka na stromech sáčkují proto, aby si udr-

DOBRY DEN

žela vlastní štávu. Totéž dělají s broskvema. Vedle ovoce pěstují zde lidé také ohromné lány zelí. To potěšilo mého muže, který si prý pohledem na to množství zelných hlávek opravil názor na Taiwan. Má totiž zelí hrozně rád.

Pokračovali jsme dál v cestě, musela jsem teď dávat větší pozor na cestu, protože můj muž stále mluvil o zelí a cesta před námi užší a užší. Pod námi hluboká prohlubeň nutila k největší opatrnosti. Vše jsme ale zdárně zvládli a po pěti hodinách cestování jsme konečně projížděli Taroto Gorge. Tunel je vytesán ve skalách, ale není v jednom celku. Mezi jednotlivými tunely jsou různá turistická zákoutí, malé pagody, vodopády stékají po skalách, po zelí ani památky. Hualienký tunel přišel na jedenáct miliónů US \$ a při jeho výstavbě zahynulo na 450 lidí. Při stavbě bylo objeveno obrovské ložisko mramoru, ale protože Taroto Gorge slouží jako národní park, zůstalo mramorové naleziště nedotčeno v horách.

Na závěr ještě pár zajímavostí o místních zvycích. Taiwanští Číňané jsou nesmírně pověřčiví lidé. Dát někomu jako dárek hodiny nelze, nevěští to prý nic dobrého, bílá barva je, jako u nás černá, barvou smuteční. Chcete-li někoho obdarovat květinami, pak ale jenom v červené barvě; čtyřka nahrazuje naší třináctku, není to šťastné číslo a tak v nemocnicích nedávají pacienty na čtvrté poschodí, což je možná důležitá informace pro vyznavače orientální medicíny, hotely čtyřku jednoduše přeskakují, jak to můžeme v Kanadě vidět u pater třináctých. Nikdy nesmíte jako dar dát 4-40-400 či 4000 \$ a už vůbec ne do bílé, ale do červené obálky! Svatební obřady na Taiwanu jsou krátké, vše v nepochopitelné rychlosti. Naše moravská svatba třeba ze slovácka, čítající i řadu dní, je tu prostě nemyslitelná. Po svatbě, žijí-li novomanželé u rodičů, pak vždy pouze u ženichových, nikdy ne nevěstinných. Dojde-li k rozvodu a muž chce děti, tak je bez problémů dostane. Kanadské feministky a ženské bojovnice z ANC by tady měly hodně práce. Otázkou je, jestli by zdejší lidé o ně stáli. Všem vám přejeme po dlouhé kanadské zimě teplé léto plné pohody a někdy zase na shledanou!

Zdraví vás Jana a Jirka

Votrubovi - Taiwan.

Discover Travel Ltd.

HANA ZIMA
Travel Consultant

PARKDALE II
465 PHILLIP ST.
WATERLOO, ONT.
N2L 6C7

Bus.: **746-8747**
Res.: 885-3495
Fax: 746-3816

VOISIN-GABLE & ASSOCIATES
INSURANCE BROKERS

Roman Ptak / Maria Ptak
Registered Brokers

135 Biehn Dr.
Kitchener, Ont.
N2G 3W5

Bus. (519) 748-0984
Res. (519) 748-5247
Fax (519) 894-4477

Nový světový řád a Srbsko

Ještě jednou k případu Srbska

Martin Jelinowicz

[I] **Obrysy konfliktu.**

Existují zjednodušení dvojího druhu. Někdy se vynecháním detailu pozmění smysl, jindy naopak vynecháním detailů vynikne hlavní myšlenka. Doufejme, že následující pojednání bude patřit do druhé kategorie. Každému zjednodušení lze vytknout pominutí určitých detailů. Na to lze odvětit, že mapa světadílů není špatná, přestože na ní nenajdeme turistické ztezky. Naproti tomu je možné vršit detaily, aniž bychom dospívali k jakémukoliv závěru.

[II] **Nový světový řád a Srbsko.**

Walter Funk, nástupce Hjalmara Schachta ve funkci Hitlerova ekonomického poradce, začal v roce 1940 volat po Novém světovém řádu. Toto úsloví objevilo se znovu po padesáti letech jako zlověstný příznak. Jak Funkův **Neue Weltordnung**, tak i Bushův **New World Order**, přinesl Srbsku nepředstavitelnou pohromu.

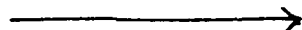
[III] **Oficiální verze konfliktu**

Naším úkolem bude napravit záměrně pokřivený obraz balkánského konfliktu, který nám nabízejí oficiální média. Oficiální verze zní zhruba následovně:

"My (tj. Spojenci) nabídli jsme ve své nezměrné šlechtnosti světu svobodu, demokracii a tržní hospodářství. Zlí Srbové, svedeni falešnými nacionalistickými hesly, nepochopili naše snahy a snažili se ovládnout probouzející se národy, udržet

DOBRY DEN

Srbskou nadvládu a starý pořádek. S bolestí v srdcích pozorovali jsme, jak je naše úsilí mařeno drzími Srby. Evropa a spolu s ní celý civilizovaný svět plakal nad dílem zkázy. Vyzývavost Srbska překročila meze naší trpělivosti, a proto pozdvihli jsme meče, abychom učinili přítrž tomuto barbarství." Tvůrci veřejného mínění připisují konflikt výbuchu nacionalismu, náboženským rozdílnám a neshodám mezi vedoucími osobnostmi. Zcela pomíjejí hospodářské příčiny konfliktu a zahraniční vlivy. Nedovedou vysvětlit, proč se náhle národnostní a náboženské rozpory tak vyhrotily, poté co byly padesát let v útlumu.

[IV] Balkánský konflikt a folklor

Mezi jugoslávským lidem existuje celá řada verzí. **Chorvati** připisují konflikt srbské snaze uchvátit, co nejvíce území.

Proč by se Srbové jen tak z čista jasna začali domáhat většího území se neříká. **Muslimskou** verzi neznám.

Mezi **Srby** kolují verze, jejichž společným jmenovatelem je odkaz na nějakou bezprostřední událost, jež předcházela většímu konfliktu. Konflikt se připisuje někdy Izetbegovičovu porušení bosenské ústavy, muslimskému útoku na srbskou ortodoxní svatbu, bosenské mobilizaci Chorvátů a Muslimů, vraždění u Bosanského Brodu a pod. Všechny jmenované události sice přilily kapku do ohně, ale jen těžko v nich lze vidět prvotní příčinu.

V podobném duchu připisuje se příčina První světové války atentátu na následníka trůnu a krach na newyorské burze v úterý 29. října 1929 nějakému technickému nedopatření nebo neopatrnému prohlášení bankéře Wartburga apod. Přiznání reality, tj. skutečné příčiny, by velmi často odporovalo představám pozorovatele, a proto není vítáno.

[V] Mírně realističtější verze

Jugoslávie představovala uprostřed Evropy ostrov, který se vymykal kontrole obou velmocí. Vždy sledovala nezávislou zahraniční i hospodářskou politiku. Nepřijala ani sovětský, ale ani západní hospodářský model. Třeba říci, že přes veškeré nedostatky to byl pokus poměrně úspěšný. Pokud existoval Sovětský svaz byla existence Jugoslávie tolerována jakožto vítaný trn v sovětském impériu. Po pádu Sovětského svazu přestala Jugoslávie plnit užitečnou roli oposice vůči Sovětskému svazu a dostala se do přímé oposice vůči Západu.

Přestože Jugoslávie nikdy nevystoupila z Mezinárodního měnového fondu a měla rozsáhlé hospodářské styky s celým světem, **Třetí cesta**, kterou nastoupila, byla pro Západ nepřijatelná.

Tři těžké zločiny (viz. DD č. 34/96):

1. nezávislost
2. vlastní ekonomický model, který ve svých důsledcích znamenal

tok peněz nesprávným lidem a

3. poměrnou úspěšnost

nebylo možno trvale tolerovat. A Jugoslávie byla vinna ve všech třech kategoriích. Hospodářská opatření ze strany **IMF a World Bank** směřovaly k vyvolání roztržky uvnitř Jugoslávie, k oslabení federálního svazku, k odbourání celé řady sociálních opatření, ke zrušení závodních rad, kampeliček a k tuhé monetaristické politice, jež vyvolala masovou nezaměstnanost a vlnu bankrotů. Naproti tomu **Německo** aktivně podporovalo nezávislost Chorvatska a Slovinska. V rozpadu Jugoslávie vidělo naplnění svých odvěkých snah ovládnout Balkán. Chorvatsko, za podpory Německa, zavedlo režim nepřijatelný pro 30% obyvatelstva (tj. Srbů). Znovu pomáhalo uvést v život ustašovský fašismus.

Do boje proti Jugoslávii se aktivně zapojil i zbožný Vatikán morální a finanční podporou chorvatskému separatismu.

Celý západní svět měl zájem na rozpadu Jugoslávie, i když jednotliví aktéři sledovali poněkud odlišné zájmy. Protože Srbové představovali jakýsi tmel držící Jugoslávii pohromadě, byli velmi správně vytypováni jakožto terč útoku. Souhrn opatření provedený vrcholnými finančními institucemi, Německem a Vatikánem uvedl do chodu třístrannou občanskou válku - všech proti všem za občasného uzavírání taktických dohod mezi Chorvaty a Muslimy proti Srbům. Nacionalismus, který v Jugoslávii dřímал, se probudil jakožto důsledek celé řady rozvratných opatření.

Velmi podstatnou formu boje tvořily propagandistické války, jejichž úkolem bylo postavit Srby do role nestvůr a zároveň Srby demoralizovat.

Konečná fáze konfliktu vyústila v otevřenou válku armád NATA proti Srbsku. 30. srpna 1995 bylo zahájeno dvoutýdenní těžké bombardování Sarajeva letouny NATA. Vojenské kroky byly tedy podniknuty až po úplném vyčerpání nepřítele, aby bylo možno s poměrně malým úsilím sklidit úplné vítězství. Je to z vojenského hlediska velmi rozumné, ale není na tom nic ušlechtilého.

[VI] Závěr

Oficiální verze nevyžaduje důkaz. Její bezduché přejímání je znamením žurnalistické solidnosti a poctivosti. Naproti tomu neoficiální verzi [V] je třeba dokazovat. Pokusíme se o to v příštím čísle. Snad se nám to podaří.

PEŘEJE

Richard Hanzlík

Dnes v noci se mi zdálo o Záhoří. Byla měsíčná noc. Předemnou, v hlubokém říčním údolí se stříbřila řeka v sevření divokých peřejí a opodál po proudu, na skalnatém výběžku, ozářena měsícem, stála socha sv. Jana. Přistoupil jsem ke dveřím, otevřel je a volal hostinského, ale nikdo se neozval. Dům byl zřejmě opuštěn. Zmaten, vystoupil jsem po schodech do patra a dál k mansardě, až jsem stanul za dveřmi pokoje, který obýval ing. Formis. Vešel jsem. Pokojík byl prostý. Starý šatník, železná postel, pod oknem stolek a na něm popelník, zcela naplněn nedopalky cigaret, jak je po sobě zanechal Formis, než ho zabili.

V tu chvíli temný mrak zahalil měsíc a já se ocitl ve tmě. A tím můj sen skončil.

-x-

Se jménem ing. Formise jsem se ponejprv setkal v létě roku 1948, když jsme se ženou trávili dovolenou v rekreačním středisku ve Slapech, v době, kdy se v Praze, nedaleko odtud, konal XI. Vsesokolský slet, na dlouhou dobu poslední, a krátce po té, kdy mně - vojenskému gážístovi v činné službě, páni soudruzi z MNO ukázali kde nechal tesař díru...

-x-

Kdo byl Formis a co měl se Záhořím u Slap společného? Karla Ericha Rudolfa dostali rodiče v německém Stuttgartu jako vánoční dárek 25. prosince 1894. Od samotného mládí jevil Karel neobvyklé sklony k chemii a elektrotechnice. Byl fantasta a jeho mladý duch věčně toužil po něčem novém. Již za první světové války se zabýval myšlenkou přenášet zprávy na dálku bez drátů. Byl jedním ze zakladatelů první společnosti pro vysílání rozhlasem a v roce 1923 už řídil stavbu stuttgartské vysílačky. Zprávy o růstu Hitlerovy strany přijímal Formis zprvu s velkými nadějemi a dokonce se stal jejím členem, ale podvod s požárem říšského sněmu v únoru 1933 mu odhalil Hitlerovy opravdové úmysly; uvědomil si, že nacismus vede Německo neodvratně do záhuby. Protože nemlčel, tak jej hned v listopadu téhož roku zatklí a poslali do koncentračního tábora. Trvalo několik měsíců, než se mu podařilo uprchnout. Však co teď? Kam se nyní obrátit? Po delší úvaze došlo na Československo, zemi nejbližší a nejvíce

protinacistickou. V Praze měl štěstí, když po delším potulování městem, které mu uhranulo, se mezi mnohými německými utečenci setkal s krajanem, přesvědčeným Hitlerovým nepřitelem, jemuž nacisté zavraždili bratra. V Praze Formis pokračoval v protinacistické propagandě a pojal plán vybudovat rádiovou stanici. Tušil, že po něm německá Abwehr pase všemi desíti. Svěřil se se svými plány i obavami Strasserovi - tak se jeho nový známý jmenoval - načež ten nemohl přijít s ničím lepším: jeho příbuzný si před časem pronajal kdesi jižně od Prahy hotelový pokoj v místech, kde po letní sezóně dávají lišky dobrou noc...

A tak 6. listopadu 1934 se Formis usadil v hotelu Záhoří u Svatojánských proudů...

-x-

Svatojánské proudy byly tehdy jedinečnou atrakcí a krajina kolem, jak zní v naší hymně, byl zemský ráj to na pohled. Vypravili jsme se do těch končin se ženou hned příští den ráno po snídani, lze-li cestu nazvat výpravou, bylo tu všecko kolem na dohoz kamenem. Cesta vedla většinou lesem, jen někde uprostřed byla nevelká rovinka s rybníkem, na němž monotóně klapalo kolo vodního mlýna. Rajská hudba městským uším...

Celý zbytek cesty vedl lesem po příkrém svahu a nebyt stromů sjeli bychom dolů k řece po zadnicích, jako na toboganu. Po úspěšném zvládnutí terénu upoutalo naší pozornost stavení, které stálo opodál. Omšelá již budova nesla stopy času a teprve z nápisu nad hlavním vchodem, téměř již nečitelného, se dalo usoudit, že jde o hotel Záhoří. Pokoušeli jsme se vejít, dveře však byly zavřeny.

Málem bychom se vrátili s prázdnou, kdybychom si nebyli všimli zasklené skříňky, zavěšené za rohem na zdi vyvýšené restaurace. Byla v ní jednak vybledlá fotografie hotelu a z legendy jsme mohli vyčíst, že křížkem označen je pokoj číšníkův v přízemí, číslem 4 v poschodí pokoj vrahů, číslem 6 pokoj Formisův. V podkroví/číslo 17/ si Formis zařídil svou pracovnu s tajnou vysílačkou...

U sochy sv. Jana jsme si pořídili několik snímků, kam ty se ale poděly, to nikdo neví. Procházkou podél řeky jsme náš výlet zakončili.

-x-

Inženýr Formis nebyl pouze v rádiovysílání pánem svého oboru. Už dříve se zabýval mnoha jinými věcmi. Na příklad v roce 1933 objevil, že elektromagnetickými vlnami lze ovlá-

dat pohyby kormidel létajících předmětů, což ho přivedlo na myšlenku řídit vzdušná torpéda rádiem. A to byl důvod k tomu, že ho nacističtí pohlaváři žádali o spolupráci. Formis nejen že odmítl, ale dokonce utekl za hranice! Jaký div, snažila-li se ho německá Abwehr v čele s admirálem Canarisem, dostat živého či mrtvého, jak to přikázal Hitler. Ve snaze nalézt místo, odkud je vysíláno, pracovala německá gonia na plné obrátky, až se jim podařilo sídlo černé vysílačky odhalit.

-X-

Aby splnil Hitlerův rozkaz dostat Formise za každou cenu, vybral Canaris tři ze svých vynikajících špiónů. Pod krycími jmény Hans Müller, Gerhard Schubert a Edith Kresbachová, překročili naše státní hranice na falešné pasy, jak se později zjistilo u Sněžníku a bez obtíží se všichni tři nastěhovali do hotelu Záhoří. Abwehr správně vsadil na půvab Kresbachové, který narušil Formisovu opatrnost...

Jak vzrušeně oznámil evropský tisk, byl ing. Formis 23. ledna 1935 zavražděn a pachatelům se podařilo vrátit nerušeně do Německa. Přivést Formise živého, jak si přál Hitler, se ovšem nepovedlo. Špióni nepočítali s tím, že jejich oběť neučinila krok bez střelné zbraně. Střelila Kersbachová, střelil i Formis. Ona to odnesla zraněním paže, on smrtí...

Po válce se šířila fáma, že snad Kersbachová mohla být ve skutečnosti baronka Reissa Marie Alžběta von Einken, vyzvědačka B7, známá v německých kruzích jako Mata Hari II., nakonec odsouzena vlastními mecenáši k trestu smrti a zastřelena... Kdo ví dnes pravdu?

-X-

Krátce před tím, než jsme dali Slapům sbohem, zachtělo se nám oběma naposled se projít místy, která nám za tu krátkou dobu přirostla k srdci. Na zpáteční cestě jsme chtěli vejít do místního kostelíčka, ale vrata byla zavřena. Zato na přilehlém hřbitůvku, navýsost překvapení, jsme našli mezi hroby jeden, prostou hromadu hlíny a v ní zabodnutý železný kříž, notně ohlodaný zubem času, se zrezivělou cedulkou a na ní tři písmena: O IS. Kdysi to bylo jedno slovo: FORMIS. Jeden z prvních hrobů, jakých mělo vbrzku následovat milióny...

A tím to končí. O něco později všecko zatopila voda nově vybudovaného slapského jezera... Pohřbila tajemný hotel Záhoří i kostelík s malebným hřbitůvkem. Peřeje Svatojánských proudů utichly navždy... Zůstaly jen ve vodáckých vzpomínkách a trampské písničce...

SLAVIA je věčná, SOUDRUZI!

Jako školáci a sportovní přívrženci jsme byli vždycky ve třídě rozděleni na dva tábory. Na slávisty a na spartány. Každý tábor měl svoje fotbalové modly, spartané vzývali Kádu, Říhu, Nejedlého zatím co my, vyznavači červenobílého dresu milovali Pláničku, Bicana, Kopeckého a další borce svého klubu. Ve školním roce 1946-47 Slavia vyhrála mistrovství celostátní ligy a svět, „sešívání“ jak se přezdívá Slavii pro košili ušitou ze dvou látek /červené a bílé/, byl na vrcholu radosti. Zdálo se nám,

že po předcházejícím roce, kdy vyhrála titul Sparta, bude opět tradičně boj o první místo záležitostí našich dvou nejslavnějších klubů. Byli jsme školáci, bylo nám deset, jedenáct a netušili jsme, jak všechno bude na dlouhou dobu jinak, že politická zloba a třídní nenávisť orientálních rysů, která sebe sama pasovala na tu nejspravedlivější společnost, krutě zasáhne do našich klukovských citů, do našich chlapeckých lásek a vzorů. Netušili jsme, že po zákazu skautingu, Sokola, foglarovek a zbožňovaných Rychlých šípů, už nebudeme lovit bobříka ušlechtilosti a dobrých činnů, či žít, „modrým životem“, ale naopak, že nám budou předkládány jako příklad fanatičtí udavači vlastních rodin podle vzoru Pavlíka Morozova. Nevěděli jsme tenkrát, že až příště vyhraje S.K. Slavia opět titul mistra ligy, že to bude po dlouhých 49 letech a my že budeme na prahu penzijního věku a že někteří se té radosti už ani nedožijí. Ti, kterým bylo v době posledního triumfu Slavie přes třicet nemohli tušit, že se radují na posled v životě...

Co se to stalo u nás doma, že život ztratil svou přirozenou kontinuitu, proč byl ten titul v 47 roce pro Slavii na půl století poslední? Po únoru 1948 se dostaly k moci destruktivní síly, které národ rozdělily ne na spartány a slávisty, ale na soudruhy a jejich oběti. V kádrovací mašinérii nemohl tak výrazně český a vlastenecký klub, jakým Slavia byla, obstát. Byl to klub, v jehož barvách hrával jako student dr. E. Beneš, byl to klub, který se těšil přízni podstatné části společnosti předmnichovské republiky a mě-

řeno komunistickýma očima byl to klub buržoazní. A všecko buržoazní muselo zmizet z mapy nového socialistického řádu.

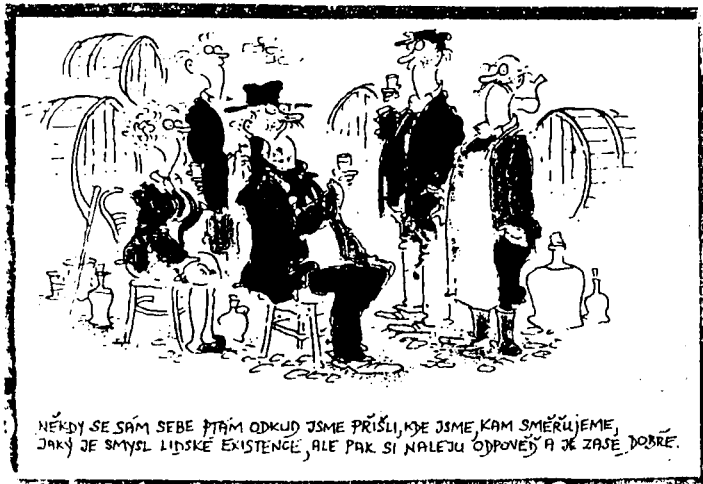
Administrativním zásahem, převedením do nově vzniklého armádního klubu musely odejít ze Slavie všechny její opory. Celkem sedm hráčů, jmenovitě Hemele, Jonák, Ipser, Trnka, Pajkrt, Trubač a Vlk, bylo posláno do ATK. Do Ostravy, ocelového srdce republiky, museli odejít „náboroví brigádníci“ legendární Pepi Bican a Vasil Buchta, do Zlína se musel hlásit znechucený Standa Kocourek. Sešívané dresy, jediné na světě původní a pmatující zrod klubu v roce 1893, které nedbaly ordinovaného internacionalismu, ale ve své červenobílé podobě povytce připomínaly barvy národní, musely samozřejmě také zmizet. Historické jméno S.K. Slavia architekti radostných zítřků změnili po sovětském vzoru na Dynamo. A pro úpravu Letenské pláně, na které měl vyrůst obrovský, ze všech obrovských ten nejobrovštější pomník lidské servilnosti, byl zbourán i slavistický historický stadion. Kámen nezůstal na kameni, Slavia stála prakticky před zánikem. Po celou dobu budování socialismu živořil nejstarší český klub pod dozírajícím okem vrchního inkvizitora. Sparta měla přece jenom větší štěstí. Její dělnické sympatie za první republiky a zejména shovívavost ministrů Kopeckého a Čepičky, dávaly tomuto neméně slavnému klubu, jiný kádrový profil. Nic mu nesebrali, jen přidali písmeno k v názvu: Spartak.

Nakonec jenom proto, že sportovní národ odmítl vzdát se své paměti, že se nehodlal vzdát svých přirozených citů, zůstala Slavia na živu. Na velikonoční turnaj 1956, bez ohledu na následky a aniž by se někoho ptali, funkcionáři pánové Holeček a Sehnoutka, oblékli hráče do starých, pietně schovávaných, červenobílých dresů. A v roce 1965 se pozdvihlo nezapomenutelné celonárodní slavistické nadšení, vyprovokované spisovateli, herci a umělci celé republiky. Ozvali se všichni, kteří nezapoměli. Tlakem veřejnosti byl Dynamo vrácen historický název Slavia. Boží mlýny melou pomalu, ale jistě... Odklapaly čas ministrům Kopeckým a Čepičkům, Koniášům rudé víry. Odklapaly čas i Husákovi a Jakešovi, posledním slouhům sovětské moci...

Letos, téměř po půlstoletí, vyhrála Slavia opět ligu! V Edenu, kolem slavistického stadionu září svíce rozkvetlých kaštanů a naše srdce zavlažila nostalgická radost a pocit štěstí... Slavia je věčná!

Bu-

NĚKDY SE SÁM SEBE PŤÁM ODKUD JSME PŘIŠLI, KDE JSME, KAM SMĚŘUJEME,
JAKÝ JE SMYSL LIDSKÉ EXISTENCE, ALE PAK SI NALEZU ODPOVĚĎ A JE ZASE DOBRĚ.

MARIE, ODEJDI V MÍRU A POKOJI, TY UŽ MI
OPRAVDU MLUVÍŠ DO VŠEHO!

Pište nám!

Vladimír Bubák
22 Murray Hill Crt.
Kitchener, Ontario
N2E 1N9

